

USNESENÍ

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně senátu Mgr. Jiřiny Jislové a soudců JUDr. Renaty Polákové a Mgr. Štěpána Hnaníčka ve věci

žalobce: **Břetislav M.**

xxx

zastoupený advokátem JUDr. Františkem Honsou, Ph.D.

sídlem Klimentská 1207/10, 110 00 Praha 1

proti

žalovanému: **Československá obchodní banka, a.s.**, IČO: 00001350

sídlem Radlická 333/150, 150 00 Praha 5

zastoupený advokátem Mgr. Rostislavem Pekařem

sídlem Václavské náměstí 813/57, 110 00 Praha 1

o zaplacení částky 494 496 966,83 Kč příslušenstvím

k odvolání žalobce proti usnesení Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 25. listopadu 2019, č. j. 10 C 80/2011-799 a proti usnesení Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 25. listopadu 2019, č. j. 10 C 80/2011-802,

takto:

I. Usnesení soudu prvního stupně ze dne 25. 11. 2019, č. j. 10 C 80/2011-799, se **potvrzuje**.

II. Usnesení soudu prvního stupně ze dne 25. 11. 2019, č. j. 10 C 80/2011-802, se ve II. výroku **mění** tak, že řízení se nepřerušuje.

Odůvodnění

1. Napadeným usnesením ze dne 25. 11. 2019, č. j. 10 C 80/2011-799 soud prvního stupně zamítl návrh žalobce na vrácení soudního poplatku ve výši 3 100 000 Kč a usnesením ze dne 25. 11. 2019, č. j. 10 C 80/2011-802 připustil změnu žaloby ve znění v podání ze dne 8. 10. 2019 (výrok I.) a řízení přerušil do doby pravomocného rozhodnutí ve věci vedené Městským soudem v Praze pod sp. zn. 24 Cm 214/1999.
2. Prvním z usnesení tak soud prvního stupně rozhodl o žádosti žalobce ze dne 28. 6. 2019 o vrácení přeplatku soudního poplatku ve výši 3 100 000 Kč s odůvodněním, že soudní poplatek se v dané věci řídí zákonem č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění účinném od 1. 1. 2011 do 31. 8. 2011, neboť řízení bylo zahájeno dne 6. 5. 2011, a podle něj lze vybrat soudní poplatek v maximální výši 1 000 000 Kč. Již v původní žalobě se domáhal přiznání veškeré škody vzniklé v důsledku protiprávního jednání žalované, kdy k upřesnění výše škody došlo v důsledku podání znaleckého posudku, což platná judikatura připouští, a v původní žalobě byl obsažen i požadavek na budoucí každoroční přiznávání částky 19 617 473,70 Kč, tedy podání ze dnů 14. 10. 2015 a 2. 12. 2018 jsou pouze aktualizací žalobního návrhu a nikoliv rozšířením žaloby. I kdyby se však jednalo o rozšíření žaloby, pak s ohledem na Ústavní nálezy ze dne 18. 12. 2012, sp. zn. I. ÚS 3296/12 i dle přechodných ustanovení zákona č. 218/2011 Sb. novelizujícího zákon o soudních poplatcích a účinného od 1. 9. 2011 se za řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona vybírají poplatky podle dosavadních právních předpisů, přičemž výjimky z tohoto pravidla tvoří pouze odvolání, dovolání či kasační stížnosti, které zahajují specifická řízení s odkazem na rozhodnutí NS ze dne 27. 11. 2018, sp. zn. 30 Cdo 4079/2018, tedy připuštění změny žaloby není zahájením nového řízení a soud dále pokračuje v již dříve zahájeném řízení, pouze s rozšířeným předmětem. Uložení doplatku soudního poplatku je v rozporu s principem legitimního očekávání

účastníka. Navíc při postoji soudu prvního stupně na vzniku nové povinnosti měl tento vést žalobce k opravě či doplnění žalobního návrhu a žalobce nemůže být trestán doplatkem za to, že po 7 let tohoto soud prvního stupně nebyl schopen. Navíc k doměření došlo až po druhém rozšíření žaloby a to je pro žalobce překvapivé.

3. Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že žalobce v průběhu řízení opakovaně měnil svou žalobu omezením či rozšiřováním svého nároku na náhradu škody vůči žalované představující ušlý zisk, který byl původně požadovaný ve výši 168 383 315,40 Kč s přísl. za období od 1. 10. 2002 do 30. 4. 2011 spolu s požadavkem na každoroční náhradu do budoucích let ve výši 19 617 473,70 Kč, a to od 1. 5. 2011 vzhledem k tvrzenému trvalému charakteru škody. Po částečném zpětvzetí žaloby co do částky 116 070 052,40 Kč s přísl. bylo řízení usnesením ze dne 26. 5. 2015, č. j. 10 C 80/2011 – 297, co do této částky zastaveno. Podáním ze dne 14. 10. 2015 upřesnil žalobce svůj požadavek tak, že požadoval zaplacení částky 52 313 263,04 Kč s úrokem z prodlení od 1. 6. 2011, dále částky 78 469 894,80 Kč s úrokem z prodlení z částky 19 617 473,70 Kč od 1. 5. 2012 do zaplacení, od 1. 5. 2013 do zaplacení, od 1. 5. 2014 do zaplacení a od 1. 5. 2015 do zaplacení a následně v každém dalším budoucím roce částky 19 617 473,70 Kč s příslušenství vždy od 1. 5. každého roku. Tento návrh soud prvního stupně připustil usnesením ze dne 14. 12. 2015 jako změnu žaloby. Podáním ze dne 1. 12. 2018 znovu upřesnil žalobce svůj nárok tak, že se domáhal zaplacení částky 494 496 966,83 Kč s úroky výše uvedenými a rozšířenými o úroky z prodlení z částky 19 617 473,70 Kč od 1. 5. 2016, 1. 5. 2017 a 1. 5. 2018 do zaplacení, nyní již bez částky 19 617 473,70 Kč do budoucna, což soud prvního stupně opět posoudil jako změnu žaloby a usnesením ze dne 10. 12. 2018 ji připustil. Usnesením ze dne 10. 12. 2018 vyzval soud prvního stupně k doplacení soudního poplatku ve výši 3 100 000 Kč, když tento byl původně žalobcem uhrazen v tehdy maximální výši 1 000 000 Kč ke dni podání žaloby. Tento doplatek pak žalobce dne 24. 5. 2019 uhradil, byť s tímto nesouhlasil.
4. Po právním posouzení soud prvního stupně uzavřel, že tím, že žalobcův původní nárok nemůže mít formu opětujícího plnění, což nemá oporu v zákoně, nebyl v rozsahu plnění do budoucna u soudu řádně uplatněn podle § 79 odst. 1 o. s. ř., tedy podáními ze dnů 14. 10. 2015 a 2. 12. 2018 představujícími kapitalizaci byly uplatněny nové nároky žalobce a bylo třeba doplatit k již uhrazenému poplatku ještě předmětnou částku. Námitku žalobce, že měl vyzvat žalobce k opravě podle § 43 o. s. ř. neshledal relevantní s odůvodněním, že žádná lhůta u tohoto ustanovení není stanovena a vzhledem k tomu, že žalobou byla uplatněna ještě kapitalizovaná částka, bylo možno v řízení pokračovat, přičemž k doplnění tvrzení a konkrétních skutečností ohledně do budoucna uplatněné částky byl žalobce vyzván při prvním jednání ve věci za účelem jednoznačné specifikace žalobního nároku. Teprve touto kapitalizací pak došlo k uplatnění těchto nároků a tím i ke vzniku poplatkové povinnosti. Tím, že každý nárok může být uplatněn samostatně, nelze považovat jejich uplatnění za uplatněné v rámci jednoho nároku, a tedy nelze z poplatkového hlediska považovat tyto nároky jako součást řízení jako jednoho celku. Ani námitku rozporu uložení doplatku s principem legitimního očekávání účastníka a překvapivosti takové výzvy nepovažoval soud prvního stupně za relevantní, když žalobce byl o nutnosti zaplatit doplatek informován ještě před výzvou k úhradě. Žalobcem uplatněný náleží ÚS sp. zn. I. ÚS 3296/12 není na danou věc aplikovatelný. Soud prvního stupně tak neshledal důvod pro vrácení uloženého a již vybraného poplatku.
5. Proti napadenému usnesení podal žalobce včasné odvolání, ve kterém v podstatě uvedl stejné argumenty, jako ve své žádosti s tím, že soud prvního stupně se s nimi řádně nevypořádal. Celý nárok žalobce uplatnil již v žalobě podané před novelou zákona o soudních poplatcích a soud prvního stupně zcela pominul argumentaci žalobce ohledně přechodných ustanovení této novely, podle které se za řízení zahájená před dnem účinnosti soudní poplatky vybírají podle dosavadních právních předpisů, přičemž tehdy byla stropem částka 1 000 000 Kč, kterou žalobce již zaplatil. Nevypořádal se ani s námitkou, že případné rozšíření žaloby nemá vliv na soudní poplatek, který se vybírá vždy podle znění zákona před novelou, jak vyplývá z přechodných ustanovení zák.

č. 218/2011 Sb., neboť samo řízení jako celek bylo zahájeno před ní. Je to v souladu i s § 6a odst. 3 zák. o soudních poplatcích, který ukládá poplatníkovi povinnost doplatit poplatek, rozšíří-li se po podání žaloby předmět řízení. Právní závěr soudu je tedy nesprávný. Navrhl změnu napadeného usnesení tak, že se žalobci vrací přeplatek soudního poplatku za podání žaloby ve výši 3 100 000 Kč.

6. K odvolání žalobce se žalovaná nevyjádřila.
7. Usnesením ze dne 25. 11. 2019, č. j. 10 C 80/2011-802, soud prvního stupně připustil změnu žaloby ve smyslu podání žalobce ze dne 8. 10. 2019, kdy k dosavadnímu znění žaloby přidal žalobce ještě požadavek na zaplacení částky 14 795 301 Kč s příslušenstvím od 14. 10. 2019 do zaplacení a upravil dosud požadované příslušenství. Druhý výrok o přerušení řízení do pravomocného rozhodnutí ve věci vedené Městským soudem v Praze pod sp. zn. 24 Cm 214/1999 odůvodnil soud prvního stupně tím, že v uvedeném řízení je projednáván předmětný nárok na úhradu ušlého zisku ze stejných skutkových tvrzení, pouze za období od 12. 5. 2001 do 30. 9. 2002, přičemž je v něm stejně jako v tomto řízení řešena otázka příčinné souvislosti mezi porušením právní povinnosti na straně žalované a vznikem ušlého zisku na straně žalobce, a to ve smyslu, zda po 11. 5. 2001 nedošlo k přerušení běhu této příčinné souvislosti mimo jiné proto, že žalobce jako podnikatel se transformoval na obchodní společnost xxx spol. s r. o. a jako fyzická osoba část předmětné pohledávky postoupil na tuto společnost. V obou paralelně běžících řízeních bude třeba zadat znalecký posudek, nicméně je zřejmé, že ve výroku označené řízení posuzuje dobu předcházející období, které je předmětem této žaloby a závěr soudu bude mít význam pro posouzení oprávněnosti nároku uplatňovaného v tomto řízení. Dovodil, že je v zájmu hospodárnosti řízení, aby uvedené otázky byly zkoumány jen jedním znalcem, přičemž v tomto řízení již nelze očekávat další dokazování a pravomocné rozhodnutí ve výše uvedené věci vycházející ze znaleckého posudku najisto postaví otázku oprávněnosti nároku i jeho rozsahu v tomto řízení.
8. Proti rozhodnutí o přerušení řízení podal včasné a přípustné odvolání žalobce, kde uvedl, že dne 10. 12. 2019 vzal žalobu co do pravomocně nerozhodnuté části, tj. za období od 12. 5. 2001 do 31. 8. 2008 v částce 21 951 523,63 Kč, zpět, čímž odpadly veškeré důvody přerušení. Důvody pro přerušení řízení však nebyly dány ani před zpětvzetím žaloby, neboť jednak jsou předmětem obou řízení rozdílné nároky za různá období a jednak výsledky znaleckého zkoumání ve výše uvedené věci nebudou použitelné pro posouzení této věci, přičemž takto odůvodnil Městský soud v Praze již změnu minulého přerušení řízení. Upozornil na to, že zájem účastníků na projednání věci by měl být upřednostněn, neboť přerušení jednání nevede k hospodárnému šetření nákladů stran. Navíc toto v tomto řízení již byly provedeny všechny důkazy a čeká se jen na znalecký posudek na rozdíl od řízení před Městským soudem v Praze, které je zcela na začátku a za posledních pět let jmenovaný soud byl schopen nařídít jen jedno jednání. Navrhl změnit napadené usnesení tak, že řízení se nepřerušuje.
9. Odvolací soud přezkoumal obě usnesení soudu prvního stupně, jakož i řízení, které předcházelo jeho vydání (§ 212 a § 212a o. s. ř.), aniž bylo třeba za tím účelem nařizovat jednání (§ 214 odst. 2 písm. c) o. s. ř.) a dospěl k závěru, že odvolání proti prvnímu usnesení v pořadí není důvodné, naopak odvolání proti druhému usnesení důvodné je.
10. Podle § 4 odst. 1 písm. a) zák. č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, jde-li o poplatek za řízení, vzniká poplatková povinnost podáním žaloby nebo jiného návrhu na zahájení řízení. Podle § 9 odst. 1 cit. zák. nebyl-li poplatek za řízení splatný podáním návrhu na zahájení řízení, odvolání, dovolání nebo kasační stížnosti zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí v délce alespoň 15 dnů; výjimečně může soud určit lhůtu kratší. Po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví. K zaplacení poplatku po marném uplynutí lhůty se nepřihlíží.
11. Podle čl. II. bodu 1. přechodných ustanovení zák. č. 218/2011 Sb. za řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se vybírají poplatky podle dosavadních právních předpisů, i když se stanou splatnými po dni nabytí účinnosti tohoto zákona. Poplatky za odvolání, dovolání nebo

kasační stížnost podávané po dni nabytí účinnosti tohoto zákona se vybírají podle zákona č. 549/1991 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

12. Nejvyšší soud ČR ve svém usnesení ze dne 28. 1. 2001, sp. zn. 20 Cdo 688/99 dovodil, že pouhé upřesnění žalobního návrhu, např. ve smyslu řádné identifikace nebytových prostor, jež mají být vyklizeny, nelze za změnu žaloby považovat. Dále NS ČR řešil otázku, kdy žalobce zareaguje na výzvu soudu k doplnění tvrzení, tak, že i když jde o jistou formu změny žaloby, protože účastník doplňuje či mění svá žalobní tvrzení, nemůže jít z povahy věci o změnu žaloby ve smyslu § 95 odst. 1, neboť u tohoto podání, kterým žalobce pouze plní to, co mu soud uložil, a svůj nárok stále opírá o tentýž skutkový děj, který popsal v žalobě, nelze rozhodnout podle § 95 odst. 2 o. s. ř. V případě takové reakce účastníka tedy nepůjde fakticky o změnu žaloby, ale pouze o doplnění (překvalifikaci) skutkových tvrzení na základě poučení soudu. V podstatě jde o upřesnění žaloby, o němž není nutno rozhodovat usnesením. Pokud však je doplnění zásadního charakteru, není významným procesním pochybením, rozhodne-li soud tzv. pro pořádek, že je připouští ve smyslu § 95 odst. 1, aby bylo zřejmé, o jakých skutkových tvrzeních bude dále rozhodovat. (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 11. 2006, sp. zn. 33 Odo 1310/2004).
13. Obdobná situace dle závěru odvolacího soudu nastala i v dané věci. Ze spisového materiálu je zřejmé, že žalobce formuloval svůj žalobní požadavek jako zaplacení konkrétní částky za určité období a do budoucna pro každý rok uložení povinnosti žalované platit mu částku 19 617 472,70 Kč, a to z titulu náhrady škody představující jemu ušlý zisk v důsledku protiprávního jednání. Usnesením ze dne 17. 5. 2011, č. j. 10 C 80/2011-75 byl soudem prvního stupně vyzván k odstranění vad žaloby, přičemž co do požadavku budoucího plnění částky 19 617 472,70 Kč byl vyzván pouze k upřesnění data úroků z prodlení z uvedené částky, což žalobce odstranil v podání ze dne 8. 6. 2011 tak, že jej požaduje vždy od 1. 5. příslušného roku počínaje rokem 2012. Totéž se opakovalo poté, co žalobce uplatnil podáním ze dne 14. 10. 2015 konkrétní částky 19 617 472,70 Kč s příslušenstvím s požadavkem i nadále platit tuto částku jako jakousi rentu do budoucna. Tehdy soud prvního stupně znovu vyzval žalobce k doplnění žaloby ve smyslu § 43 odst. 1 o. s. ř. v usnesení ze dne 7. 10. 2015, č. j. 10 C 80/2011-327, kdy požadoval pouze vylíčit skutečnosti, ze kterých žalobce dovozuje povinnost platit částku 19 617 472,70 Kč s příslušenstvím do nekonečna. Ani v jednom případě se však soud prvního stupně nepokusil o odstranění vady představující žalobcem uplatněný nárok směřující do budoucna, který nemohl být projednatelný, jak nakonec uvedl Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 31. 10. 2013, č. j. 29 Cdo 3405/2010-670, týkajícím se přímo předmětné škody, kde přímo ohledně nároku žalobce za jiné období uvedl, že je nezbytné, aby škoda v podobě ušlého zisku byla vymezena nejen výší (jež bude určena zpravidla znaleckým posudkem), nýbrž (v případech, kdy nejde o jednorázově ušlý zisk) i období, za které vznikla, s tím, že nelze akceptovat „plovoucí“ nárok (v čase se postupně zvyšující nárok) na náhradu ušlého zisku, bez vazby na období, za které vznikl. Usnesením vyhlášeným při jednání ze dne 3. 12. 2018 pak soud prvního stupně připustil změnu žaloby fakticky ve znění podání žalobce ze dne 1. 12. 2018, kterým se žalobce přestal domáhat poskytování částky 19 617 472,70 Kč s přísl. po 1. 5. 2018.
14. Žalobou tedy bylo uplatněno kromě i plnění částky 19 617 472,70 Kč do budoucna tzv. „plovoucí či prolongační“ formou, jak toto označil rozsudek NS ČR sp. zn. 29 Cdo 3405/2010. Byť z něho vyplývá, že nastalé okolnosti lze hodnotit nikoliv do budoucna, ale pouze za dobu uplynulou, a takový žalobní návrh směřující do budoucna je z hmotněprávního hlediska nepřijatelný, nelze tento závěr v případě nevyužití ust. § 43 o. s. ř. promítnout do procesního rozhodnutí, ale takovýto návrh, který nemá oporu v hmotném právu, by měl mít za důsledek zamítnutí žaloby v tomto nepřijatelném rozsahu. To však soud prvního stupně ani částečným rozsudkem neučinil, ani nedošlo k řádné výzvě ve smyslu § 43 o. s. ř. za účelem odstranění uvedené vady žaloby s případným následným odmítnutím žaloby v rozsahu, v jakém by byla neprojednatelná, a to ani do podání ze dne 14. 10. 2015, ani do podání ze dne 2. 12. 2018, a tak obě podání ve světle výše uvedené judikatury je třeba opravdu považovat pouze za upřesnění petitu a vydání usnesení o připuštění změny žaloby jen „pro pořádek“. Z tohoto pohledu opravdu soud prvního stupně

nesprávně vyměřil doplatek soudního poplatku, protože i upřesnění žaloby bylo v daném období kryto zaplaceným poplatkem v maximální výši dle zákona o soudních poplatcích před novelou zák. č. 218/2011 Sb.

15. Podáním ze dne 2. 12. 2018 byl žalobcem upřesněn petit žaloby tak, že se žalobce domáhal zaplacení částky 494 496 966,83 Kč jako součtu jednotlivých plnění ve výši původních 52 313 263,04 Kč a sedminásobku částky 19 617 473,70 Kč, vše s příslušenstvím, s tím, že se jedná o upřesnění žalobního požadavku k datu 30. 4. 2018. Protože žalobce ve svém podání ze dne 1. 12. 2018 souhlasil, aby jeho návrh byl vzat jako změna žaloby a takto byla změna žaloby připuštěna, došlo připuštěním tohoto znění petitu fakticky k odstranění vady žaloby ohledně plovoucího petitu, protože v žalobcem uvedeném návrhu rozsudku se již požadavek na budoucí každoroční plnění částky 19 617 473,70 Kč neobjevuje. Pokud tedy podáním ze dne 8. 10. 2019, k dosavadnímu znění žaloby přidal žalobce ještě požadavek na zaplacení částky 14 795 301 Kč s příslušenstvím od 14. 10. 2019 do zaplacení a upravil dosud požadované příslušenství, jedná se již o změnu žaloby novým rozšiřujícím podáním, kdy teprve podáním tohoto rozšíření vzniká žalobci poplatková povinnost (ne splatnost) ve smyslu § 4 odst. 1 písm. ve spojení s § 6a odst. 3 zák. o soudních poplatcích v platném znění, neboť, jak správně uvedl soud prvního stupně, jedná se sice o rozšíření žaloby, ale o takové, které představuje fakticky nový samostatný žalobní návrh, který by mohl být projednán v samostatném na tomto řízení nezávislém soudním řízení, a proto je třeba při posuzování poplatkové povinnosti vycházet ze zákona platného v době vzniku poplatkové povinnosti, tj. zákona o soudních poplatcích platného již po novele zákonem 218/2011 Sb., který jako maximální soudní poplatek uvádí částku 4 100 000 Kč. Z tohoto pohledu pak vzhledem ke splatnosti poplatku dnem podání rozšíření opravdu není dán žádný důvod pro vrácení částky 3 100 000 Kč, byť v době, kdy byl tento doplatek vyměřen, nebylo rozhodnutí soudu prvního stupně správné.
16. Vzhledem k uvedenému tedy odvolací soud napadené rozhodnutí soudu prvního stupně o nevrácení přeplatku soudního poplatku ve výši 3 100 000 Kč jako věcně správné potvrdil.
17. Co se týká napadeného usnesení o přerušení řízení, pak sama skutečnost, že žalobce vzal co do současného rozsahu předmětu řízení v řízení vedeném u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 24 Cm 214/1999 žalobu zpět a nelze předpokládat nesouhlas žalované s tímto zpětvzetím, odůvodňuje změnu rozhodnutí soudu prvního stupně, neboť díky očekávatelnému zastavení řízení nemůžou být ve výše uvedeném řízení řešeny otázky, které mohou mít význam pro rozhodnutí soudu a nejsou tak splněny podmínky § 109 odst. 2 písm. c) o. s. ř., pro které je možno řízení přerušit. Proto odvolací soud napadený II. výrok usnesení změnil tak, že řízení se nepřerušuje.

Poučení

Proti tomuto rozhodnutí je přípustné dovolání za podmínek uvedených v § 237 o. s. ř. ve lhůtě dvou měsíců od doručení jeho písemného vyhotovení k Nejvyššímu soudu České republiky v Brně prostřednictvím Obvodního soudu pro Prahu 5.

Přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat jen odvolací soud (§ 239 o. s. ř.).

Praha 12. května 2020

Mgr. Jiřina Jislová v. r.
předsedkyně senátu